

PAPEGAAIEN

Middelgrote papegaaien: grijze roodstaartpapegaai, kaketoë en edelpapegaai

1. ALGEMEEN

Papegaaien zijn vaak intrigerend omdat ze menselijke gedragingen kunnen nabootsen. Papegaaien kunnen spraak nabootsen, zijn zeer intelligent en kunnen hun voedsel met hun **poten** naar hun snavel brengen. Dit is - naast hun mooie, vaak kleurrijke uiterlijk - waarschijnlijk één van de redenen waarom ze erg populair zijn als huisdier.

Een van de meest tot de verbeelding sprekende papegaaien is wellicht de grijze roodstaartpapegaai (*Psittacus erithacus*, Linnaeus 1758). Hij kan bijna elk geluid nabootsen en heeft een uitgebreid gedragsrepertoire. In 2016 werd hij nog veruit het meest van alle papegaaien als huisdier verkocht, maar sinds zijn opname in **Bijlage I van het CITES-verdrag**¹ in 2017 is hij beschermd tegen ongebreidelde handel. Dit verdrag legt de toekomstige houder een aantal reglementaire verplichtingen op (zie hoofdstuk wetgeving).

De roze kaketoë (*Eolophus roseicapilla*, Vieillot, 1817) vereist min of meer dezelfde zorg. Hij is vaak minder luidruchtig en zijn repertoire van nabootsing is minder gevarieerd.

De edelpapegaai (*Electus roratus*, Stadius Müller, 1776) heeft de voor papegaaien bijzondere eigenschap dat mannetjes en vrouwtjes verschillend gekleurd zijn: het mannetje is groen en het vrouwtje (ook wel 'pop' genoemd) is rood en blauw.

De grijze roodstaartpapegaai weegt 400 tot 500 gram, de roze kaketoë 270 tot 350 gram en de edelpapegaai 280 tot 475 gram.

Wanneer je een papegaai als huisdier overweegt, is het **belangrijk om stil te staan bij de lange levensduur!** De grijze roodstaartpapegaai (70 - 90 jaar) en de roze kaketoë (25 - 40 jaar) hebben een nog langere levensverwachting dan de edelpapegaai (20 - 30 jaar). Er is echter nog niet veel zekerheid over de levensverwachting van de edelpapegaai, aangezien dit dier pas sinds de jaren '80 in gevangenschap gehouden wordt.

2. HUISVESTING

Om een huisdier te voorzien van een goede huisvesting, moet je uiteraard rekening houden met de natuurlijke habitat. De grijze roodstaartpapegaai leeft vooral in het regenwoud van verschillende Centraal-Afrikaanse landen, maar komt ook voor in meer open gebied zoals savannes of open plekken aan de rand van het bos. De Australische roze kaketoë leeft in bergwouden en gematigde vlakke wouden, vaak nabij een waterloop. Hij heeft een voorkeur voor open gebied en kan zelfs in de stad worden aangetroffen. De edelpapegaai komt eveneens voor in Australië, maar ook in de rest van Oceanië. Zijn habitat is uiteenlopend en strekt zich uit van bossen en mangroves tot palmpantages.

In hun natuurlijke omgeving leggen al deze vogels regelmatig grote afstanden af en nemen ze een rijk en gevarieerd gebied in. Dit staat vaak in schril contrast met **hun sterk beperkte leefomgeving en dieet in gevangenschap, wat in sommige gevallen tot onherstelbare gezondheidsproblemen leidt.**

2.1. IN HUIS

Huisvest het dier in een zo ruim mogelijke volière of vogelkooi waarvan de binnenruimte volledig kan worden benut en de inrichting het natuurlijk gedrag stimuleert.

De vogel moet steeds de keuze hebben tussen verschillende zitstokken. Deze zitstokken moeten een variabele diameter hebben, bestaan uit verschillende soorten materiaal (bijv. hout, plastic, touw, ...) en aangebracht worden op verschillende hoogtes en in verschillende richtingen (dus niet enkel horizontaal maar ook verticaal en schuin): dit vermijdt letsels aan de poten en de tenen zoals pootontstekingen, in het Engels dikwijls "bumblefoot" genoemd. Deze infectie en vergroeiing ontstaan door een constante druk op dezelfde pootgedeelten die met de zitstokken in aanraking komen.

Vogelkooien moeten zo groot mogelijk zijn, maar minimum 60 cm * 90 cm * 120 cm voor de kleinste vogels. Soms kan zelfs een hele kamer als speelterrein dienen. De afstand tussen spijlen van de kooi of volière dient aangepast te worden aan de grootte van de vogel.

Het verblijf moet beschut staan tegen tocht, op een rookvrije plek en een goede indirecte inval van zon hebben. Het is af te raden om de kooi vlak voor een raam te plaatsen waar de vogels de lucht kunnen zien. De vogels zien hierdoor (in sommige gebieden vaak) roofvogels vliegen of andere (potentiële) roofdieren (vb. honden en katten) lopen wat hen angstig maakt. Papegaaien zijn prooidieren en moeten de omgeving kunnen observeren zonder daarbij zelf gezien te worden. Het is daarom belangrijk om de kooi op een rustige plaats te zetten, dus niet naast een deur of de televisie.

Hoewel het oorspronkelijke leefgebied van papegaaien soms droge streken omvat, hebben ze vaak vocht nodig in de vorm van een dagelijkse verneveling van water of een bad. Voor de gezondheid van vogels zijn UV-stralen (in open lucht geleverd door natuurlijk zonlicht) enorm belangrijk. Ze zorgen voor een gezonde huid (en mooie pigmentatie) en voor de aanmaak van vitamine D3. Dit vitamine is nodig om calcium op te kunnen nemen uit de voeding. Calcium is nodig voor een goede spierwerking én skeletvorming. Vogels die heel de tijd binnen zitten, hebben dus een UV-lamp met een laag vermogen nodig om vitamine D-tekort te voorkomen. Maar indien mogelijk, is het beter uiteraard de vogel dagelijks een zekere tijd in open lucht te laten doorbrengen (in een buitenverblijf of door hem mee naar buiten te nemen). Zo kan het dier maximaal profiteren van ongefiltreerd zonlicht.

Om gedragsproblemen te voorkomen en het welzijn te verhogen, is het aan te raden om een aparte 'slaapkooi' te hebben op een andere locatie dan de 'dagkooi'. Papegaaien in het wild verblijven ook niet dag en nacht op dezelfde locatie.

2.2. BUITEN

Parkieten en papegaaien kunnen beide heel goed wennen aan de weersomstandigheden buiten in onze contreien. Het is een misverstand dat deze dieren niet naar buiten mogen als het koud is en dat het temperatuurverschil tussen buiten en binnen een probleem is. In hun natuurlijke habitat kunnen de temperatuurverschillen tussen dag en nacht immers ook heel groot zijn.

Let echter op het volgende:

- Zorg in buitenvolières of –kooien voor zones met extra thermisch comfort : bij koud weer onder een warmtelamp bijvoorbeeld, bij warm weer minstens een schaduwplek).
- Bied ook bij minder extreem weer de keuze tussen plekjes in de zon en in de schaduw.
- Breng een windscherm aan over en/of rond een deel van de vogelkooi.
- In de winter moet het voer energierijker zijn dan in de zomer.

Een veilige buitenvolière of –kooi voorkomt ontsnappen van de vogel én weerstaat eventuele aanvallen door roofdieren. Let er ook op dat er geen ongewenste dieren worden aangetrokken: als er voer op de grond valt, komen hier al snel ratten, muizen of andere kleine knaagdieren op af.

3. VOEDING

Met uitzondering van de **edelpapegaai, die vooral fruit eet**, eten de andere papegaaien in hun oorspronkelijke milieu **vooral zaden**. De soorten zaden die ze eten zijn echter uiterst gevarieerd en de vogels eten deze zaden alleen op het moment dat ze in de natuur beschikbaar zijn. In wild is er dus een duidelijke seizoenale variatie en zullen papegaaien in totaal tot 40 verschillende zaden en noten op hun menu hebben staan. In gevangenschap leidt het aangeboden mengvoeder vaak tot **tekorten aan vitamines** (vooral A, D, E en K), **calcium** en bepaalde aminozuren.

Mengvoeder is de term voor een mengeling van zaden, granen en noten waar duidelijk ieder ingrediënt te onderscheiden is. Dit geeft de vogel de kans om selectief alle lekkere zaden, meestal de meest vetrijke, uit hun voeding te pikken. Naast een beperkte variëteit, zal deze selectiviteit van de vogel voor een nog groter onevenwicht zorgen. Zo zijn papegaaien bijzonder tuk op zonnebloempitten die een hoog vetgehalte hebben. Dit leidt geleidelijk tot **gezondheidsproblemen** zoals leververvetting en jicht. Geëxtrudeerde korrels laten geen selectiviteit toe. Iedere hap die de vogel neemt, zal dezelfde evenwichtige samenstelling hebben, ook al heeft de ene brok een andere kleur of vorm dan de andere brok. De verschillen in vorm of kleur, kunnen wel aanleiding geven tot speels gedrag en mogelijks ook voederverkwisting, doordat de vogels korrels in hun water gooien, bijvoorbeeld. Bij het overschakelen van mengvoeder naar geëxtrudeerde korrel moet je rekening houden met minstens een maand gewenning. Dit betekent dat je beetje per beetje minder mengvoeder geeft en de portie geëxtrudeerde korrel verhoogt.

Opdat de papegaai de korrels makkelijker zou aannemen, zijn er verschillende methoden:

- Bied nieuwe voeding geleidelijk aan, zo vroeg mogelijk in het leven van het dier (vooral als hij met de hand wordt opgekweekt).
- Verbrokkel de korrels over een voedingsmiddel dat het dier heel graag eet.
- Doe alsof je de korrels zelf ook opeet en doe hierbij alsof de papegaai er niet is. Papegaaien leren heel snel door imitatie.
- Beperk het aandeel van fruit of zaden zodat de vogel moeilijker kieskeurig kan zijn.

- Neem je tijd en geef niet op. Dit kan weken duren.

Een standaardrantsoen bestaat uit:

- (Geëxtrudeerde) korrels die gemiddeld **15% proteïnen** bevatten, en met een **calcium/fosfor-verhouding van meer dan 1,5**. Deze vormen de basis van het rantsoen (ongeveer 2/3). Maar aangezien het spijsverteringsstelsel van een kaketoe meer vet kan verteren dan dat van bijvoorbeeld de edelpapegaai of de grijze roodstaart, is het aangeraden iedere vogelsoort zijn eigen voeder te geven. Zo niet zal bijvoorbeeld de kaketoe al gauw te vet worden.
- Het dieet bestaat voor het overige 1/3 uit **groene groenten**, kleine stukjes fruit, **wilde planten**, en **zaden** en granen in hun natuurlijke vorm (voor de edelpapegaai is dit aandeel groter).
- Calcium vormt een belangrijk onderdeel van het dieet en kan gegeven worden onder de vorm van sepia (het inwendig skelet van pijlintvissen) of gemalen oesterschelpen (grit).
- Vogels hebben geen tanden en de spiermaag heeft deze maalfunctie overgenomen. Voor een goede werking van de spiermaag zijn kleine scherpe steentjes nodig. Deze kunnen gegeven worden onder de vorm van maagkiezel.
- Andere voedingsmiddelen mogen slechts als extraatje gegeven worden, zoals yoghurt, gekookte eieren, gekookte pasta, meelwormen, gekookte peulvruchten, gedroogd fruit en verse takken van bijv. de gewone wilg, berk, populier en vlierstruik.

Geef nooit honden- en kattenvoer, avocado's, chocolade, melk, aardappelschillen en rauwe uien.

De hoeveelheid voeder kan variëren afhankelijk van de individuele vogel en de omstandigheden (lichaamsbeweging, het leggen van een ei, ...). Bepaal de dagportie van de vogel (de hoeveelheid die de vogel per dag wil opeten) en **splits dit rantsoen op**. Het eerste deel geef je 's morgens. Het bestaat uit de korrels met wat zaden. Het andere deel, dat je in de namiddag geeft, bestaat uit groenten, wilde planten en wat fruit. **Edelpapegaaien hebben meer fruit nodig.**

In de natuur brengen papegaaien uren door op zoek naar voeding. Dit gedrag mag je gerust nabootsen in

gevangenschap, door hun toegang tot voeding te bemoeilijken of door ten minste een deel ervan aan te bieden in "speeltjes" die ze moeten openmaken. Dit kan eenvoudig zijn en hoeft ook niet duur te zijn. Verberg de korrels bijvoorbeeld in kartonnen doosjes of verpak ze in een prop papier. **Dergelijke "voedselverrijking" is zeer belangrijk voor deze intelligente vogels.**

Ten slotte hebben papegaaien doorlopend vers drinkwater

nodig. Dit dient dagelijks vers te worden gegeven, in een waterfles en/of een open waterbakje.

4. VERZORGING

4.1. EEN PAPEGAAI HANTEREN

Papegaaien zijn vaak moeilijk te hanteren. In de eerste plaats is het **een grote bron van stress** voor de dieren zelf, die zelfs dodelijk kan zijn voor papegaaien met een zwakke algemene gezondheid. Hou ze dus **zo kort mogelijk** vast. Tenzij de papegaai handtam is of regelmatig wordt vastgepakt, is dit altijd een moeilijk gegeven, zowel voor de eigenaar als voor de dierenarts. Ook de persoon die de vogel vastpakt loopt risico: de papegaai heeft sterke en soms scherpe klauwen en kan ernstige **bijtwenden** toebrengen.

Sluit steeds deuren en vensters **om te vermijden dat de vogel ontsnapt**. Draag handschoenen en wikkel de vogel indien mogelijk in een badhanddoek. Om bijtwenden te vermijden, **houd je de kop van de vogel stevig maar voorzichtig vast tussen duim en wijsvinger!** Houd er ook rekening mee dat andere dieren, zoals honden en katten, extra stress kunnen geven en ongepast kunnen reageren als de vogel op de grond zou vallen: hou ze dus uit de buurt.

4.2. OPVOLGING

De eerste symptomen van ziekte uit zich meestal laat. Vogels zijn immers prooidieren en zullen zo lang mogelijk verbergen dat ze ziek zijn. Het is zeer nuttig het dier **regelmatig te wegen**. Een mobiel zitstokje kan hierbij een hulp zijn. Kan je het dier gemakkelijk hanteren, dan is ook palpatie of voelen aan de borstbeenkam (vliegspieren aan weerszijden) een goede indicator voor ervaren eigenaars. Ziekten die nog niet klinisch zijn vastgesteld, kunnen zo sneller aan het licht worden gebracht. Regelmatig **ontwormen**, bij voorkeur na een mestonderzoek, is aangeraden.

Het is ten zeerste aangeraden om bij aankoop te controleren of de dieren vrij zijn van ziekten zoals papegaaizenziekte (**chlamydiose**) en **PBFD** ("Psittacine Beak and Feather Disease") ,een snavel- en veerrotziekte . Dit kan je doen door een certificaat te vragen aan de kweker of dit door een dierenarts te laten onderzoeken. Chlamydiose is een zoönose en kan dus worden overgedragen van papegaai op mens en omgekeerd. Nieuwkomers moeten gescheiden gehouden worden tot zeker is dat ze gezond zijn.

De **nagels** en de **snavel** moeten goed onderhouden worden, inkorten kan soms nodig zijn. De dierenarts kan de snavel bijschaven of de nagels knippen, indien nodig onder narcose. Om te vermijden dat een papegaai ontsnapt, kan hij "gekortwiekt" worden, wat betekent dat de slagpennen van de vleugels worden **geknipt** tot op 2 cm van de basis. Dit gebeurt **steeds aan beide zijden** (op deze manier is een veilige landing nog mogelijk). Ervaren eigenaars kunnen dit zelf doen. Anders ga je ook hiervoor langs bij je dierenarts.

Vervoer de papegaai in een kleine kooi die je verduistert met een doek, zodat het dier rustiger is. De transportkooi moet goed geventileerd zijn, maar beschermt tegen tocht.

4.3. EEN UITDAGENDE OMGEVING

Papegaaien zijn zeer intelligente dieren. Ze moeten hun snavel, poten en vooral hun hersenen kunnen **bezighouden**. In gevangenschap hebben ze immers maar een relatief beperkt leefgebied en moeten ze weinig doen om eten te zoeken. Geef ze **speeltjes** (die je zelf kan maken of in de winkel kan kopen) en voorzie "**voedselverrijking**" (zie hierboven).

Breng geleidelijk nieuwe elementen in de omgeving van de vogel en laat het er een tijdje. Sommige papegaaien beginnen namelijk pas na enkele weken te spelen met een nieuw voorwerp! Anderzijds is het belangrijk om regelmatig te wisselen van speeltje.

5. VOORTPLANTING

De meeste soorten zijn geslachtsrijp rond de leeftijd van **3 tot 5 jaar**. Papegaaien vertonen soms een fase van “pubergedrag” waardoor er tijdelijk wat moeilijker huis mee valt te houden. Dus zoals met vele pubers, heb even geduld!

Ze leggen gemiddeld **2 tot 4 eieren**, de broedtijd is gemiddeld **26 tot 28 dagen**. Zorg voor één of meer geschikte nestplaatsen, naargelang de soort. De vrouwtjes leggen hun eieren meestal in de lente of in de zomer, maar dit kan in principe het hele jaar door.

Bij de roodstaartpapegaai broedt het vrouwtje de eieren uit terwijl het mannetje de jongen voedt. Bij de kaketoebroeden de 2 ouders en voeden ze ook beiden de jongen.

De jongen zijn nestblijvers. Ze krijgen hun definitieve verenkleed pas rond de leeftijd van 2 tot 3 maanden. Normaal worden ze pas enkele weken later gespeend. Een tweede legsel is mogelijk in de loop van hetzelfde jaar, maar dit is niet echt goed voor de papegaai.

Als de vogels hormonaal actief zijn, worden ze in deze periode onzeker en territoriaal. In het wild zoeken ze dan privacy, maar voor een papegaai als gezelschapsvogel is er te weinig ruimte om dit natuurlijk gedrag te vertonen. Dit kan aanleiding geven tot gedrags- en gezondheidsproblemen. Kies dus bij voorkeur geen soortgenoot van het andere geslacht als gezelschap van de papegaai (indien het niet de bedoeling is om ermee te kweken).

Het is mogelijk maar niet altijd aangeraden om papegaaienjongen met de hand op te kweken. Houd er immers rekening mee dat het bij handopfok vaak voorkomt dat de inprenting op de eigen diersoort onvoldoende is, waardoor de papegaai zichzelf onvoldoende als vogel/papegaai ziet. Wanneer de dieren dan geslachtsrijp worden, kan dit gedragsproblemen geven. Informeer je dus zeker vooraf over gebruiken en technieken bij een ervaren persoon! Fouten zijn snel begaan en kunnen dodelijke gevolgen hebben of problemen op lange termijn veroorzaken (tekort aan voedingsstoffen, slechte socialisering en agressie of ander ongewenst gedrag, groeiproblemen, ...).

6. ZIEKTEN EN AANDOENINGEN

De ziekten die het meest voorkomen, zijn meestal het gevolg van ongeschikte omstandigheden waarin de dieren worden gehouden, inclusief een onevenwichtige voeding (vooral op het vlak van calcium), tekorten (vitamines), een gebrek aan UV-stralen, een te lage temperatuur of een te drukke of vuile omgeving (rook, stof).

Veel voorkomende aandoeningen zijn:

- Spijsverteringsziekten zoals **jicht, diarree**
- Ademhalingsziekten: **neusverkoudheid, longontsteking, ontsteking van de longzakken (aspergillose)**
- Groeiproblemen (poten, snavel, pluimen)
- Gedragsproblemen: **verenpikken**, stereotype gedragingen, verminkingen

Infectieziekten komen vaak voor bij deze vogels:

- Papegaaienziekte (chlamydieose of psittacose) een bacteriële aandoening
- Snavel- en veerrotziekte: PBF ("*Psittacine Beak and Feather Disease*"), een virale aandoening
- Kliermaagdilatatiesyndroom (KDA) of besmetting met het aviaire bornavirus

Gezonde dieren kunnen van sommige infectieziekten drager zijn en de ziekte doorgeven aan andere dieren, die hier wel ziek van worden. Het opsporen van dragers kan dus van belang zijn om te vermijden dat andere vogels besmet raken. Draggers kunnen opgespoord worden door middel van staalnames (bloedname, uitstrijkje van de cloaca).

Indien de dieren zich verwonden bij een ongeval in huis (bijten, tegen glas aanvliegen, breuken, ...) is het steeds aangeraden om een dierenarts te raadplegen.

7. BELANGRIJKE SIGNALLEN

De volgende tekenen moeten als verontrustend beschouwd worden:

- Anorexia (geen of verminderde eetlust) / gewichtsverlies.
- Lusteloosheid, op de grond zitten.
- Diarree.
- Niezen.
- In een warrige vederdos "gedoken" zitten.
- Stoppen met vocaliseren
-

Aarzel bij deze signalen niet om een dierenarts te raadplegen. **Papegaaien verbergen hun symptomen van ziekte gedurende een lange tijd**, ze kunnen dus al ernstig ziek zijn wanneer ze hun eerste symptomen vertonen.

8. WETGEVING

Als eigenaar van een gezelschapsdier, en zeker in het geval van niet-gedomesticeerde dieren “wilde dieren”), moet je bepaalde wetgeving in acht nemen:

- **Dierenwelzijnswet** (wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren): Hierin staan enkele basisvoorwaarden voor de huisvesting van dieren. Zorg ervoor dat uw dier in correcte omstandigheden gehouden wordt en voldoende bewegingsvrijheid heeft.
- **CITES** (Conventie inzake de internationale handel in bedreigde uitheemse dieren en planten of het Verdrag van Washington: www.cites.org) en EU Wildlife Trade Regulations: Bijlage I/A voor de grijze roodstaartpapegaai, II/B voor de andere soorten (https://ec.europa.eu/environment/cites/legislation_en.htm).
- **Gerelateerde nationale reglementering:** Het aan- of verkopen van een grijze roodstaartpapegaai kan enkel met een CITES certificaat. Voor het aan- of verkopen van zowel de roze kaketoë en edelpapegaai is er een bewijs van legale herkomst nodig: dat kan o.a. een factuur, overdrachtsverklaring, ... zijn.
- De dieren dienen geringd te zijn.
- **IUCN** (International Union for Conservation of Nature, www.iucn.org): LC (“Least Concern” of “Niet bedreigd”) voor de edelpapegaai en de roze kaketoë maar EN (“Endangered” of bedreigd) voor de grijze roodstaartpapegaai. Er is echter een afname van alle populaties van deze soorten in het wild.
- **Milieuvergunningen:** voor het houden van vogels is soms een milieuvergunning nodig. Indien u minder dan 6 vogels houdt is een vergunning niet noodzakelijk. Meer informatie kan u terugvinden op de website van Leefmilieu Brussel.

9. DOELPUBLIEK

Papegaaien vragen veel aandacht en een rustige omgeving. Ze zijn vaak luidruchtig en maken vrij veel vuil. Dit vraagt tijd voor schoonmaak en om de voeding klaar te maken. Een papegaai gedijt best in een zonnige, verluchte, ruime omgeving. Het risico op **bijtwonden** vereist voorzichtigheid bij en ervaring in het hanteren van deze vogels (opgelet voor de vingers van kinderen). **Papegaaien dragen soms ziekten mee die kunnen worden overgedragen op de mens** (chlamydiose). Mensen met een verzwakt immuunsysteem halen dus best geen niet-geteste dieren in huis.

Ten slotte heeft een papegaai een **zeer hoge levensverwachting (meer dan 50 jaar voor de grijze roodstaartpapegaai)**: dit betekent soms dat meerdere generaties zorg zullen moeten dragen voor het dier.

10. SAMENLEVEN MET ANDERE DIEREN

Papegaaien zijn nieuwsgierige dieren die in bepaalde gevallen graag kijken naar andere huisdieren, maar vooral “roofdieren” (zoals hond en kat) kunnen ook stress teweeg brengen en een groot gevaar betekenen wanneer de vogels hun kooi verlaten.

Papegaaien zijn groepsdieren en worden dus best samen met een soortgenoot gehouden. Dieren die niet voor de kweek zijn bedoeld worden best niet gehouden met soortgenoten van het andere geslacht om gedragsproblemen te vermijden. Kruisingen tussen verschillende soorten of ondersoorten moeten vermeden worden.

11. AANSCHAF EN KOSTEN

Papegaaien worden verkocht in dierenwinkels maar ook bij gespecialiseerde kwekers. In een dierenwinkel of bij een kweker kost een roze kaketoe ongeveer **1.000 euro** en een edelpapegaaï kost **ongeveer 200 euro**. Papegaaien die nood hebben aan herplaatsing duiken ook steeds vaker op in gespecialiseerde opvangcentra. Voor ervaren houders is adoptie dan ook een goede keuze. Bij de kosten voor de aanschaf, komen ook de kosten van de volière of vogelkooi. Reken hiervoor gemiddeld op **150 tot 400 euro**. De kosten van een buitenvolière hangen af van het volume en de keuze van de materialen.

Om de wet niet te overtreden, moeten de soort en de herkomst aangetoond kunnen worden. Vraag daarom zeker een factuur bij aanschaf, en bewaar deze goed!

Papegaaien zijn niet duur in onderhoud, maar je zal **geregeld onbespoten kwaliteitsgroenten en -fruit en geëxtrudeerde korrels** moeten kopen. Reken hiervoor op **1 tot 2 euro per dag**. De dierenartskosten kunnen wel een aanzienlijke impact hebben op het budget, vooral omdat voor papegaaien vaak een gespecialiseerde dierenarts nodig is.

BIBLIOGRAFIE:

- Ballard, B., & Cheek, R. (Eds.). (2016). Exotic animal medicine for the veterinary technician. John Wiley & Sons.
- Fowler E. M., Miller R. E. (2015). Fowler's Zoo and wild animal medicine. Volume 8. Elsevier.
- Hooimeijer, J. (2017). Het houden van de grijze roodstaart en de Timney. *Adviespraktijk voor vogels*.
- Del Hoyo, J., Del Hoyo, J., Elliott, A., & Sargatal, J. (1997). Handbook of the birds of the world. Volume 4. Lynx edicions, Barcelona.
- Doneley B., Avian Medicine and Surgery in Practice, 2011, Manson Publishing Ltd.
- Malek, I., Haim, A. (2019). Bright artificial light at night is associated with increased body mass, poor reproductive success and compromised disease tolerance in Australian budgerigars (*Melopsittacus undulatus*). *Integrative Zoology* **14**, 589–603.
- Samour, J. (2016). Avian Medicine. Third edition. Elsevier. Missouri (USA).
- Tynes, V.V. *Lecture: Introduction to bird behavior*. Ceva Animal Health. Aalst (2019-10-6)
- Tynes, V.V. *Lecture: Psittacine Enrichment for behavioral health*. Ceva Animal Health. Aalst (2019-10-6)

ADW, Animal university web, universiteit van Michigan: <http://animaldiversity.org/>
Lafebervet : <http://lafeber.com/vet/fr>

¹CITES : Convention sur le commerce international des espèces de la faune et de la flore sauvages menacées d'extinction ou Convention de Washington : www.cites.org

²PODAGRE : Pododermatite ulcérate et nécrosante ou bubblefoot en anglais. Infection et altération de la partie des pattes en contact avec les perchoirs.

³Zoonose : Maladie infectieuse pouvant se transmettre entre vertébrés. Par conséquent de la tortue vers l'homme et inversement.

⁴Porteur sain : personne ou animal hébergeant un agent infectieux sans développer la maladie, mais capable de provoquer celle-ci chez un individu à qui il aura transmis le micro-organisme.

⁵IUCN : Union internationale pour la conservation de la nature, www.iucn.org.

SAMENVATTENDE FICHE
ALGEMEEN

Papegaaien zijn boeiende en zeer intelligente dieren. De grijze roodstaartpapegaai kan meer dan 50 jaar oud worden. Hij werd recentelijk opgenomen in bijlage I van CITES, die de handel in deze soort koppelt aan zeer strenge voorwaarden.

VOEDING

Papegaaien eten zaden en fruit. Hun dieet bestaat **voor 2/3 uit geëxtrudeerde korrels van hoge kwaliteit** en voor 1/3 uit een mengsel van zaden, fruit en groenten. **Sepia en grit** levert calcium. Opgelet: bepaalde **planten zijn giftig!**

SAMENLEVEN MET ANDERE DIEREN

Papegaaien van dezelfde soort. **Bij voorkeur** papegaaien van andere soorten (hybridisatie absoluut verhinderen). Soms agressief gedrag tussen man en vrouw tijdens de broedtijd. Let op met honden en katten: **ze kunnen bijten!**

VOORTPLANTING

- Geslachtsrijp: 3 - 5 jaar
- 2 tot 4 eieren per nest (specifiek voor de soort)
- Broedtijd: 26 tot 28 dagen gemiddeld.

Met de hand opkweken geeft vaak gedragsproblemen op latere leeftijd.

DOELGROEP

Niet aanbevolen voor kwetsbare personen, mensen met een verzwakt immuunsysteem indien de papegaaien niet getest zijn (papegaaizenziekte) en jonge kinderen (bijten, geduld, ...). Door de hoge levensverwachting van een papegaai zullen mogelijk verschillende generaties van een familie zorg moeten dragen voor het dier.

AANKOOP EN PRIJS

In de dierenwinkel of bij een gespecialiseerde kweker. Aankoopprijs: 150 tot 200 euro voor een edelpapegaai en tot **1.000 euro** voor een roze kaketoetoe. Materiaal: **250 tot 500 euro**. Voeding: 1 tot 2 euro per dag. **Dierenartskosten** kunnen oplopen.

WETGEVING

Geen milieuvergunning nodig voor minder dan 6 vogels. CITES: Bijlage 1/A voor de grijze roodstaartpapegaai en II/B voor de andere soorten IUCN: EN voor de grijze roodstaartpapegaai en LC voor de andere soorten. Factuur en certificaat van oorsprong (CITES) nodig. Moeten geringd zijn.

HUISVESTING

De moet zo ruim mogelijk zijn (60 cm * 90 cm * 120 cm voor de kleinste soorten); het volume moet maximaal benut kunnen worden. De afstand tussen de spijlen moet aangepast zijn aan de grootte van de papegaai. De zitstokken moeten van verschillende diameter/materiaal zijn en aangebracht worden in verschillende richtingen om pootproblemen vermijden. Voor vogels die niet buiten komen, is UV-licht nodig. De omgeving moet gezond, stofvrij en rookvrij zijn. De vogels kunnen in een buitenkooi worden ondergebracht, maar bepaalde voorzorgen moeten worden genomen, vooral op het vlak van temperatuur, tocht en ongedierte.

VERZORGING

Papegaaien kunnen drager zijn van **een zoönose, namelijk psittacose (of papegaaizenziekte)**. De gezondheidstoestand van een papegaai moet worden opgevolgd door het dier regelmatig **te wegen**. Gewichtsverlies moet een alarmbelletje doen rinkelen. De papegaai mag slechts kort in bedwang worden gehouden, en alleen door ervaren personen. Zware stress kan gevaarlijk zijn voor een papegaai, maar ook voor de hanteerder. De **nagels en de snavel** moeten mogelijk regelmatig worden bijgeknipt. Ook het kortwieken van de veren, om te vermijden dat de papegaaien gaan vliegen, vereist kennis (ga te rade bij een dierenarts.)

ZIEKTEN EN INFECTIES

Vaak te wijten aan **de omstandigheden waarin papegaaien worden gehouden (voeding)**:

- Jicht, verkoudheid en longontsteking (**T° en stof**).
- Groeistoornissen door een verkeerde calcium/fosfor-verhouding in de voeding of een tekort aan **UV-licht**
- Papegaaizenziekte, PBF
- Verenpikken en andere gedragsproblemen
- Trauma (valpartijen), bijt wonden (hond/kat)

BELANGRIJKE SIGNALLEN

Anorexia, gewichtsverlies, lusteloosheid, op de grond ineengedoken zitten in zijn veren, diarree, niezen.

